

## Benares-talen

*Om middelvejen mellem ekstremer, vejen med de otte led og de fire ting, der er realiteter for en ædel person. Talen hvor Buddha sætter lærens hjul i bevægelse i dyreparken Isipatana i Sarnath ved Benares og stifter munkeordenen.*

Så henvendte Den Velsignede sig til gruppen bestående af de fem munke<sup>1</sup> med ordene: ”Følgende to ekstremer, munke, bør den, der er gået bort fra sit hjem og ud i hjemløsheden, ikke forfalde til.

5 Hvilke to? På den ene side hengivelse til de sanselige nydelser, der beror på lysten ved de sanselige nydelser – den er lav, hører til i landsbyerne, er karakteristisk for almindelige mennesker og er uædel og formålsløs, – og på den anden side hengivelse til selvplageri – den er smertefuld, uædel og formålsløs. Ved at undgå disse to ekstremer, munke, er Tathagatha kommet til indsigt i middelvejen, der, da den forårsager klarsyn og viden, fører til fred, til transcendental erfaring,<sup>2</sup> til oplysning og nirvana.

10 Og hvilken middelvej, munke, er Tathagatha kommet til indsigt i, som, da den forårsager klarsyn og viden, fører til fred, transcendental erfaring, til oplysning og nirvana?

Det er slet og ret den ædle vej med de otte led, nemlig ret anskuelse, ret beslutning, ret tale, ret handling, ret levebrød, ret stræben, ret opmærksomhed og ret koncentration.  
15 Det er den middelvej, munke, Tathagata er kommet til indsigt i, som, da den forårsager klarsyn og viden, fører til fred og transcendental erfaring, til oplysning og nirvana. Dette, munke, er lidelsen (*dukkha*), en realitet for en ædel person (*ariya-saccam*): Fødsel er lidelsesfuld, aldring er lidelsesfuld, sygdom er lidelsesfuld, døden er lidelsesfuld, tilknytning til det, der er én ukært, er lidelsesfuld, adskillelse fra det, der er én kært,

---

<sup>1</sup> De fem munke Buddha levede sammen med indtil sin oplysning, og som forlod ham, da han opgav sin strenge askese som formålsløs.

<sup>2</sup> Der tænkes på de transcendentale erfaringer eller overmenneskelige kræfter, nemlig besiddelse af 1. magiske evner, 2. det guddommelige øre, 3. evne til tankelæsning, 4. erindring om tidligere tilværelser, 5. det guddommelige øje. Den afsluttende sjette, der gør en bodhisattva til en *arahat*, er erfaringen om, at man er befriet for alle fordærvelserne og ikke længere vil blive genfødt.

20 er lidelsesfuld, at man ikke får det, man begærer, er lidelsesfuldt, kort sagt, de fem grupper,<sup>3</sup> der er genstand for tilknytning, er lidelsesfulde.

Dette, munke, er lidelsens oprindelse (*dukkhasamudayam*), en realitet for en ædel person: Den er den tørst (*tanha*),<sup>4</sup> der fører til gentagne eksistenser, som er ledsaget af lyst og begær, og som finder behag i snart det ene, snart det andet; det vil sige, 25 tørsten efter genstandene for de sanselige nydelser, tørsten efter eksistens, og tørsten efter ikke-eksistens.

Dette, munke, er lidelsens ophør (*dukkhanirodham*), en realitet for en ædel person: Den er tørstens fuldstændige forsvinden og ophør, nemlig dens opgivelse, dens forsagelse, frigørelsen fra den, friheden for den.

30 Dette, munke, er vejen, der fører til lidelsens ophør (*dukkhanirodhagaminipatipada*), en realitet for en ædel person: Den er slet og ret den ædle vej med de otte led: Ret anskuelse, ret beslutning, ret tale, ret handling, ret levebrød, ret stræben, ret opmærksomhed og ret koncentration.

Ved tanken om, at dette er lidelsen, en realitet for en ædel person, fik jeg indblik i 35 ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse; erfaring, indsigt, viden og klarsyn opstod i mig.

Ved tanken om, at lidelsen, en realitet for en ædel person, bør kendes fuldt ud, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

40 Ved tanken om, at lidelsen, en realitet for en ædel person, nu var kendt fuldt ud, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

Ved tanken om, at dette er lidelsens oprindelse, en realitet for en ædel person, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

Ved tanken om, at lidelsens oprindelse, en realitet for en ædel person, bør elimineres, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

45 Ved tanken om, at lidelsens oprindelse, realiteten for en ædel person, nu var elimineret, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

Ved tanken om, at dette er lidelsens ophør, en realitet for en ædel person, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

50 Ved tanken om, at lidelsens ophør, en realitet for en ædel person, burde realiseres, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

Ved tanken om, at lidelsens ophør, en realitet for en ædel person, nu var realiseret, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

55 Ved tanken om, at dette er vejen, der fører til lidelsens ophør, en realitet for en ædel person, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

Ved tanken om, at vejen, der fører til lidelsens ophør, en realitet for en ædel person, bør praktiseres, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse osv.

<sup>3</sup> De fem grupper (*khandha*) er materie (*rupa*), følelse (*vedana*), sansning (*sanna*), (*kamma*-)dannelser (*sankhara*) og bevidsthed (*vinnana*).

<sup>4</sup> Dvs. begær.

60 Ved tanken om, at vejen, der fører til lidelsens ophør, en realitet for en ædel person, nu var praktiseret, fik jeg indblik i ting, munke, jeg ikke havde hørt om i en tidligere tilværelse, erfaring, indsigt, viden og klarsyn blev mig til del.

Og jeg erkendte, munke, at så længe min viden og indsigt, med dens tre omgange og tolv former,<sup>5</sup> således som de rent faktisk er, i disse fire ting, der er realiteter for en ædel person, ikke var aldeles klar, havde jeg ikke opnået den sublime fuldkomne oplysning i denne verden indbefattet guderne, Mara og Brahma, i denne generation indbefattet asketer og brahminer, guder og mennesker. Men eftersom min indsigt... var aldeles klar, så erkendte jeg, munke, at jeg havde opnået den sublime fuldkomne oplysning i denne verden indbefattet guderne, Mara og Brahma, i denne generation indbefattet dens asketer og brahminer, guder og mennesker.

70 Denne viden og denne indsigt opstod i mig: Min tankes befrielse er urokkelig! Dette er min sidste (gen)fødsel! Nu er der ikke længere nogen fornyet eksistens!”

75 Dette sagde den Velsignede, og gruppen bestående af de fem munke glædede sig over Den Velsignedes tale. Og mens (Buddha) foredrog denne udlægning, fik den ærede Kondanna<sup>6</sup> den støvfri, pletfri lærevision: ”Alt det, der er underlagt tilblivelse, er underlagt ophør.”

80 Da Den Velsignede havde sat lærens hjul (*dhamma-cakka*) i gang, lod de guder, der levede på jorden, følgende rygte udbrede: ”Den Velsignede har sat lærens sublime hjul i gang i dyreparken Isipatana ved Benares på en sådan måde, at det ikke kan standses i sin rullen af en asket eller en brahmin eller en gud, eller af Mara eller af Brahma eller af nogen som helst her i verden.”

(*Vinaya I, s. 10-12*)

---

<sup>5</sup> De tolv former fremkommer ved, at hver af de fire buddhistiske realiteter behandles i tre omgange: 1. som en realitet, 2. som en realitet, der kræver en dertil svarende handling, 3. som en realitet, der nu er gjort til genstand for en sådan handling.

<sup>6</sup> Navnet på en af de fem munke, den første buddhist i historien.